

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурса за „доцент“ по научната специалност „Икономика и управление (Селско стопанство)“, обявен в ДВ бр. 97 от 21.11. 2023 год. с кандидат Росица Петрова Белухова-Узунова

Рецензент: проф. д-р Зорница Димова Стоянова, УНСС, област на висшето образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Аграрен и екологичен мениджмънт), назначена за член на научното жури със заповед № РД 16-42 / 19.01.2024 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив г.

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Единствен кандидат за длъжността доцент по обявения конкурс в ДВ бр. 97/ 21.11.2023 г. по научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство) е гл. ас д-р Росица Узунова.

Росица Узунова завършва средно образование през 2004 г. в Професионална гимназия по икономика и туризъм „Алеко Константинов“, гр. Велинград. През 2010 г. завършва висшето си образование в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ като придобива степента бакалавър със специалност Макроикономика и магистър по специалността Счетоводство и анализ. На базата на защитен дисертационен труд през 2014 г. получава образователната и научна степен „Доктор“.

От 2014 г. гл. ас. д-р Узунова започва работа в АУ Пловдив като асистент, а от 2017 г. е повишена в длъжността главен асистент.

2. Общо описание на представените материали.

В конкурса за „доцент“ Росица Белухова-Узунова участва с обща продукция от 29 труда, групирани по следния начин:

- ❖ Монографии – гл. ас. д-р Узунова участва в конкурса с една колективна монография, озаглавена „Потенциал и предпоставки за развитие на биоикономиката в България“, издадена от академично издателство на Аграрен Университет – Пловдив през 2023 г.
- ❖ Научни публикации в издания, реферирани или индексирани в световни бази данни Scopus и Web of Science – 18 броя.
- ❖ Научни публикации, реферирани в други бази данни – 10 броя.

От представените за рецензиране 29 публикации всички са в съавторство. Двадесет и осем от публикациите са на английски език. 62 % от разработките са публикувани статии в издания, индексирани в Scopus и Web of science. Може да се направи заключението, че в структурата на видовете публикации основна част са

разработки, публикувани в световно известните бази данни (Scopus и Web of science), на английски език и в съавторство.

От представения от кандидатката списък с включените за рецензиране публикации за съответствие с минималните национални изисквания за област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. Икономика се установява, че според Национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.26) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1), резултатите на гл.ас. д-р Росица Узунова са общо 587.77 т. (при национален минимум 400 т.), от които за: Група А – 50 (50), Група Б – няма, Група В – 100 (100), Група Г – 222,76 (200), Група Д – 165 (50) и Група Е – 50 точки (не се изисква).

Кандидатът гл. ас. д-р Росица Узунова има общ резултат, който надхвърля с около 47 % минималния изискуем минимум.

Група от показатели	Съдържание	Доцент	Точки доц. д-р Росица Узунова
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	222,77
Д	Сума от показателите от 11 до 13	50	165
Е	Сума от показателите от 14 до края	-	50
Общо		400	587,77

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Основните направления в разработките на гл. ас. Узунова могат да бъдат класифицирани на групи както следва:

- ❖ Биоикономика - 6 броя публикации с № от списъка 2, 10, 20, 22, 23, 27.
- ❖ Конкурентоспособно селско стопанство в контекста на ОСП - 10 броя публикации с № от списъка 1,8, 9,12,13, 14, 17, 25, 26,28.
- ❖ Преструктуриране на аграрния сектор - 9 броя публикации с № от списъка 3,5,6,7,15,16,18,19,21.
- ❖ Иновации и развитие на прецизно земеделие - 3 броя публикации с № от списъка 4,11,24.

От представените за рецензиране публикации, високо следва да бъде оценен

колективният монографичен труд със заглавие Потенциал и предпоставки за развитие на биоикономиката в България, в който д-р Узунова е първи автор и участва в него с над 100 стандартни страници. Той е издаден през 2023 г. от Академичното издателство на Аграрен Университет. Монографията съдържа: увод, 4 глави, изводи и препоръки. Целта на изследването е: „на базата на анализ на потенциала за развитие и териториалното разпределение на инициативите в областта на биоикономиката, подкрепени на местно равнище, да се очертаят приоритетните райони при осъществяването на проекти от дадено направление и да се направят препоръки за постигане на устойчиви резултати“. Д-р Узунова е основен автор на първа и трета глава. В първа глава обективно са представени същността и значението на биоикономиката за постигане на устойчиво развитие. Д-р Узунова отразява различните виждания, съществуващи в съвременната литература за глобалните предизвикателства, стимулиращи развитието на концепцията за биоикономика, разглеждайки климатичните промени и използването на изкопаеми горива, опасностите за биоразнообразието, прираста на населението и хранителната сигурност. Направен е обширен прецизен преглед както на дефинициите за биоикономика, така и на визиите за биоикономика. Отделено е специално внимание на развитието на биоикономиката в ЕС и на критиките, свързани с нея. Логично в тази глава са включени виждания за връзките между биоикономиката, устойчивото развитие, зелената и кръгова икономика. Д-р Узунова е автор и на трета глава, където са представени предпоставките за развитие на приоритетните сектори на биоикономиката. Направен е обстоен анализ на развитието на секторите на биоикономиката в България и в ЕС. Логично е очертана ролята и значението на аграрния сектор като база за развитие на биоикономиката в България. Монографията съдържа както ценни научни приноси, така и такива с практико-приложен характер.

Гл. ас. Узунова представя списък за участието си в три проекта. Разпределението на проектите по вид е както следва:

- Участие в международен научен или образователен проект – 1 брой;
- Участие в национален научен или образователен проект – 1 брой.

Представените за рецензиране материали показват научните търсения на кандидата за доцент и е видно, че те са насочени към биоикономиката, развитието на конкурентоспособен аграрен сектор в контекста на ОСП, иновациите и прецизното земеделие.

Може да се направи заключението, че тематиката на разработките на гл. ас. д-р Узунова съответства на научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство) и рецензираната научна продукция отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Направената справка разкрива, че научната продукция на кандидата за доцент и представените разработки

надвишават минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност "доцент" по направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство).

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри.

Гл. ас. д-р Узунова е преподавател на пълен трудов договор към катедра „Икономика“. Към 1.02.2024 г., тя има девет години два месеца и двадесет и осем дни трудов стаж към катедрата. Д-р Узунова има достатъчна учебна натовареност в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Общият брой изведени часове са 4401,2 часа, по години съответно: 2018/2019 г. – 793,3 часа; 2019/2020 учебна година – 900,6 академични часа; 2020/2021 г. – 783,8 часа аудиторна заетост, 2021/2022 – 933,3 и 990,2 часа за учебната 2022/2023.

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.;

Гл. ас. д-р Росица Узунова в конкурса за доцент представя 11 броя цитирания, отговарящи на 165 точки, които надвишават над три пъти минималните изисквания (50 точки за група от показатели Д), определени в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за академична длъжност "доцент" в област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика.

Цитиранията са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томовете.

От справката за цитиране на публикациите на гл. ас. д-р Росица Узунова може да се направи извода, че кандидатът изпълнява изискванията, които са определени в Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за академична длъжност "доцент" в област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика.

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа;

Приемам справката за приносите в научната продукция на кандидата гл.ас. д-р Росица Узунова. В нея тя определя основните тематични направления в работата си и представя теоретико-методологичните и практико - приложни приноси, които се съдържат във всяко направление.

Теоретико - методологичните научни резултати, които се откриват в научната продукция на д-р Узунова са както следва:

- ❖ Разширени и доразвити са дефинициите и концепциите за биоикономика в контекста на промяната на визиите за понятието.
- ❖ Изяснена и обогатена е тематиката, посветена на основните сектори на биоикономиката, техният принос за развитието на концепцията и е проучена връзката на биоикономиката с устойчивото развитие, кръговата и зелена икономика и възможностите за зелен преход.
- ❖ На базата на адаптирана методика за оценка на потенциала на отделните култури за генериране на биомаса са проучени възможностите на аграрния сектор за производство на биомаса като алтернатива на изкопаемите горива.
- ❖ Адаптирана е методическа рамка за изследване на конкурентоспособността на аграрния сектор и са изведени основните възможности и бариери за повишаването ѝ.
- ❖ Обогатени са литературните виждания за дефинициите на прецизното земеделие, неговите характеристики и принципи и е предложена методика за анализ и оценка на ефекта от приложение на прецизните технологии при производство на меки плодове.
- ❖ Адаптирана и приложена е методика за оценка на влиянието на ОСП върху развитието на земеделието в страните-членки на ЕС и за анализ и оценка на разпределението на директните плащания по групи стопанства

Практико-приложните приноси в разработките на Росица Узунова могат да бъдат обобщени както следва:

- ❖ На базата на направен анализ и оценка е определен потенциала на различни групи култури за производство на биомаса за биогорива като алтернативни източници на енергия и в частност са анализирани възможностите за използване на остатъците от Роза Дамасцена (*Rosa damascena*) за производство на биомаса. Направено е предложение за картиране на потенциала на регионален принцип и оптималното му използване.
- ❖ Направени са практико-приложни предложения за ускоряване на процесите в областта на биоикономиката на местно равнище и динамизиране на биоикономическите инициативи в селските райони, подкрепени от стратегиите за водено от общностите местно развитие на функциониращите в България МИГ през програмния период 2014 - 2020 г.
- ❖ Определени са ценни за практиката насоки за зелена трансформация на бизнеса чрез интеграцията на отделни политики, изясняването на зависимостта между биоикономиката и концепциите за устойчиво развитие, кръгова, зелена и приобщаваща икономика и засилване ролята на местните общности.
- ❖ Направени са практико-приложни предложения за промяна в институционалната среда на лозаро-винарския сектор и са очертани насоки за повишаване на конкурентоспособността му чрез производство на вина от местни и

търговски значими сортове, със защитено географско наименование и защитено наименование за произход, прилагане на иновативни и екологосъобразни решения.

❖ Направени са предложения за промяна в приложението на ОСП на национално ниво с цел постигане на по-балансирана подкрепа по групи стопанства и преодоляване на предизвикателствата пред българския аграрен сектор.

❖ Анализът на националните и европейски политики и инструменти за въздействие върху земеделието дава възможност да бъдат предложени практико-приложни решения за постигане на иновативно и устойчиво развитие на аграрния сектор.

❖ Предложени са мерки и инициативи за намаляването на различията в структурата на земеделските стопанства и постигане на балансирано и устойчиво развитие на регионите.

Очертаните постижения и научни резултати дават основание да се твърди, че теоретико-методологическите и практико-приложните приноси доказват високата научна стойност, актуалност и значимост на продукцията на гл. ас. д-р Росица Узунова.

7. Критични бележки и препоръки

Препоръката ми към гл. ас. д-р Росица Узунова да развива изследователския си потенциал и да обогатява научната си продукция чрез самостоятелни публикации, както и да насочи бъдещата си творческа работа в посока на разработване на самостоятелен монографичен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидатката считам, че Росица Узунова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Справката за научната продукция на гл. ас. д-р Росица Узунова показва, че тя надхвърля минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност "доцент" по направление Икономика, научна специалност Икономика и управление (Селско стопанство). Научната продукция е по научния профил на конкурса.

Всичко това ми дава основание да оценя **положително** цялостната ѝ дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по икономика при Аграрен университет – Пловдив да избере **гл. ас. д-р Росица Узунова** за „доцент“ по научната специалност Икономика и управление (Селско стопанство).

Дата: 1.02.2024

Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Зорница Стоянова)